

Omega – blednoucí hvězda?

Po úspěchu filmu Gábora Koltaye Koncert o skupině Illés zatoužila zřejmě po samostatném snímku další z maďarských rockových legend a mnohaletá soupeřka „Illésű” – skupina Omega, známá kdysi s přídomek Red star – Červená hvězda. V listopadu 1982 uspořádala k dvacátému výročí svého založení velekoncert v budapeštské Sportovní hale. Úspěch svého jubilejního show si pojistila jmény Gyuly Hernádiho (scénář) a Miklóse Jancsóa (režie). Tak vznikl pětasedmdesátiminutový videozáznam Omega, Omega..., jehož filmové kopie byly koncem léta 1984 uvedeny s obrovskou reklamou do maďarských kin. Publikum však zůstalo chladné a kritika se netajila svou škodolibostí.

Setkání Omegy s Miklósem Jancsóem vyznělo totiž jako setkání hvězd sice obřích, avšak zřetelně již blednoucích. Skupina byla na vrcholu v letech 1967–71, kdy v ní působil skladatel, klavírista, varhaník a zpěvák Gábor Presser a kdy vzniklo proslulé album Deset tisíc kroků (Tízezer lépés). Zhruba v téže době vytvořil nejceněnější část svého díla i Miklós Jancsó – filmy Beznadějný, Hvězdy na čepicích, Ticho a křik, Svěží vítr. Omega později hledala východiško v okázalých efektech a v pěstění svého nezaměnitelného soundu, připomínajícího temné dunění a opírajícího se o barvu hlasu Jánose Kóbora. Jancsóovy filmy se zase stávaly

čím dál obřadnějším, avšak obsahově prázdnějším opakováním formalizovaných symbolů a postupů. Nyní tedy došlo ke kurióznímu spojení jisté nabubřelosti jevištního projevu věhlasné skupiny (písmeno omega vidíme na vlajkách, na transparentech, na kůži dívek) s obsedantními prvky Jancsóova světa – záplavami svíček (Omega slaví narozeniny), obnažených slečien, s uniformami a lidovými kroji. Jako manýristická parodie na Omegu i na Jancsóův styl pak vyznívá pochod vojáků v přilbách při slavné skladbě Deset tisíc kroků.

Ani rozhovory Gyuly Hernádiho se členy skupiny o jejich datech narození, mírách, váhách, počtu dětí apod., ani pokusy ukázat slármoucí muzikanty jako veselé a skromné hochy (šlehačková bitva, smích po fotografování a jiné recesní nápady) nebrídaly filmu na jistotě. Kritik Imre Barna si v časopise Filmvilág (1984, č. 8) všiml, že během kytarového sóla Györgye Molnára ukazuje kamera roztačeného hráče na klávesové nástroje László Benkóa – tak málo se Jancsó zajímá o postřehu fenoménu, který se snaží zaznamenat.

Ve srovnání s generačně zaujatým, hluboce reflexivním a sociologicky průkazným Koltayovým Koncertem jeví se Jancsóova Omega, Omega jako dítko ledabylé a křiklavě exhibiční. Je typické, že Jancsó – na rozdíl od Gábora Koltaye – ze zorného úhlu téměř vynechává publikum, resp. vidí je zásadně v nadhledu jako indiferentní masu, zmítanou nadšením a vzhlížející ke svým miláčkům jako k nějakému božstvu. A Omega si stylem celého show dává na své „nadpozemskosti“ záležet...

A přesto je nejpůsobivějším místem filmu právě zásah publika – a to v samotném závěru, kdy si vyskáče, vykřičí a vytleská poslední číslo večera – nádhernou Presserovu kantilenu Dívka s perlovými vlasy, jakousi hymnu jednoho pokolení rockových fanoušků. Divák si přitom uvědomí, co tento kvintet muzikantů středního věku znamenal pro dospívání několika generací. A film, jenž měl předvést neutuchající formu skupiny, ukazuje pravý opak: nostalgii po něčem, co se nevrátí.

Na závěr samozřejmě nemůže zaznít nic menšího než monumentální Příchod Zarathustry od Richarda Strausse. To už není ve stylu Miklóse Jancsóa, zcela to však odpovídá ambicím Omegy, nejstarší a nejvěhlasnější maďarské rockové skupiny, která na podzim oslavila 22 let... rbl

FILM A DOBA 1985/3

o. 166-167